

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

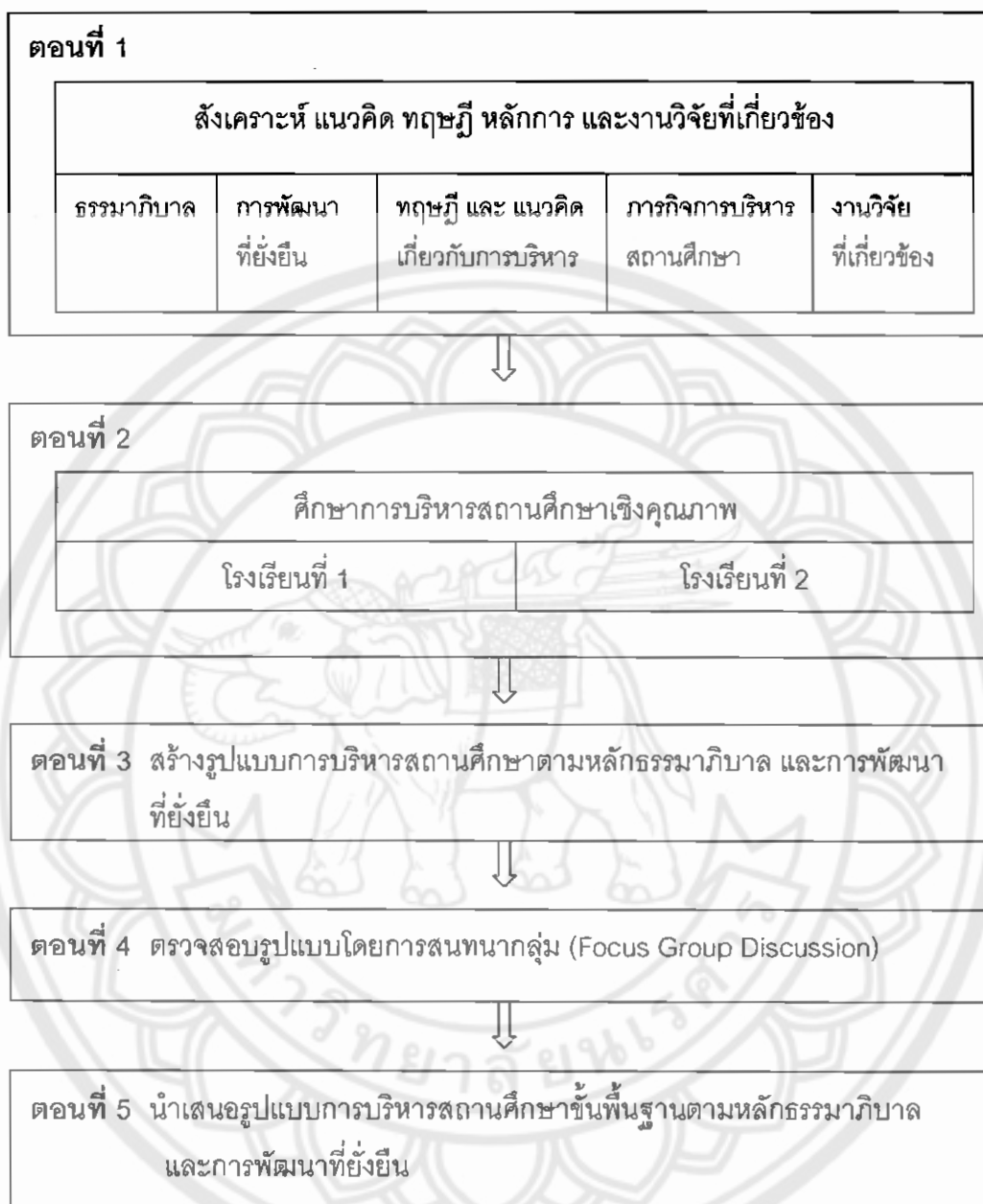
ตอนที่ 2 ศึกษาการบริหารสถานศึกษาเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตอนที่ 4 ตรวจสอบรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ตอนที่ 5 นำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถแสดงเป็นลำดับขั้นตอน ดังภาพ 3

ภาพ 3 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล และหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในประเด็นที่เกี่ยวกับ หลักธรรมาภิบาล หลักการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติทางสังคม ด้านการพัฒนาศักยภาพคน ทฤษฎี และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการบริหารสถานศึกษา

โดยผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาล เกี่ยวกับความเป็นมาของธรรมาภิบาล ในประเทศไทย นิยามของธรรมาภิบาล องค์ประกอบของธรรมาภิบาล ในรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กระทรวงมหาดไทย ธรรมาภิบาลในพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่สัมพันธ์กับธรรมาภิบาล รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิด แล้วนำกรอบแนวคิดที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดประเด็นในการศึกษา

ศึกษาวิเคราะห์หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เกี่ยวกับความเป็นมาและความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ความหมายของการพัฒนา ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริบทไทย ปรัชญาแห่งความยั่งยืน กระบวนการสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางพระพุทธศาสนา แนวคิดการพัฒนามนุษย์ ความหมายและสาระสำคัญ แนวคิดการพัฒนามนุษย์ แนวคิดการพัฒนาแบบองค์รวม ความสัมพันธ์ของการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการพัฒนาองค์การ ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมาภิบาลกับการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิด แล้วนำกรอบแนวคิดที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดประเด็นในการศึกษา

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการ ความหมายของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหาร ด้วยระบบคุณธรรม แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ การจัดการบริหารสถานศึกษา ขอบข่ายการบริหารในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบข่ายแนวทางในการศึกษาเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 2 ศึกษาการบริหารสถานศึกษาเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยศึกษาการบริหารงานของโรงเรียนที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 2 โรงเรียน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และได้กำหนด วิธีดำเนินการวิจัย เป็น 8 ขั้นตอน ดังนี้ (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2533. หน้า 25 และ รัตนะ บัวสนธิ์, 2542. หน้า 27)

- ขั้นตอนที่ 1 การเลือกสนามวิจัย
- ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมตัวเข้าสนาม
- ขั้นตอนที่ 3 การเข้าสนาม
- ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดแหล่งข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 6 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 8 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกสนามวิจัย

ผู้วิจัยเลือกสนามวิจัย เพื่อให้ได้สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่บริหารจัดการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้ผู้มีประสบการณ์ ด้านการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้เสนอชื่อโรงเรียนในเขตภาคเหนือ ที่มีคุณสมบัติ ดังกล่าว ได้แก่

1. นายสมเดช สีแสง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
2. นายวสันต์ นาวเหนียว ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2
3. นายประกอบ กุลเกลี้ยง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

เขต 1

4. นายอนุสรณ์ ยกให้ อดีตผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร
5. นายสมศักดิ์ แพร์หลาย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์

เขต 3

ผู้วิจัยเลือกสถานศึกษาที่ได้รับการเสนอชื่อซ้ำกันมากที่สุดมาจำนวน 2 โรงเรียน เป็นสนามวิจัย เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมตัวเข้าสนาม

ผู้วิจัยเตรียมตัวเข้าสนามการวิจัย โดยเตรียมความพร้อมของตัวผู้วิจัยเอง ในด้านสภาพจิตใจ สภาพร่างกาย พร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานภาคสนาม ได้แก่ สมุดบันทึก กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียงแบบดิจิตอล ประเด็นการสัมภาษณ์ วิธีการสังเกต แล้วติดต่อผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นสนามวิจัย เพื่อขออนุญาตเข้าสนามเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การเข้าสนาม

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือ ในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อติดต่อกับผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นสนามวิจัย โดยเปิดเผยสถานภาพ และบทบาทที่แท้จริง (Overt Role) เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ของการดำเนินการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสนาม ระยะเวลาในการเข้าสนาม ประมาณ 6 เดือน คือ เดือนพฤศจิกายน 2548 ถึง เมษายน 2549 โดยเข้าสนามที่ 1 และ 2 สลับกันไป แต่ละสัปดาห์

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการสร้างความคุ้นเคย และความไว้วางใจ โดยการแนะนำตนเอง สถานภาพ และบทบาทที่แท้จริง กับบุคคลต่าง ๆ ในสนาม และเริ่มต้นเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามแผนการวิจัย ซึ่งใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการศึกษาเอกสาร หลักฐาน สิ่งพิมพ์ เพื่อความสมบูรณ์ในผลการศึกษา โดยจะศึกษาจากแหล่งทั่วไป เช่น แผนปฏิบัติการ แฟ้มสะสมงาน วารสาร Website โรงเรียน สิ่งของที่ได้จาก การบริจาค รางวัล ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแหล่งข้อมูลที่เป็น บุคคล เอกสารหลักฐาน เวลา และสถานที่ที่มีรายละเอียด ดังนี้

1. บุคคล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ศิษย์เก่า ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้อุปการะโรงเรียน ผู้ประกอบการค่านักการภารโรง ผู้รักษาความปลอดภัย ครอบครัวผู้เกี่ยวข้อง ผู้เกี่ยวข้องอื่น
2. เอกสาร หลักฐาน สิ่งพิมพ์ ได้แก่ แฟ้มสะสมผลงาน (port folio) ของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) โครงการ โครงงาน แผนภาพ แผนภูมิ ภาพถ่าย ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วัสดุสิ่งของ สมุดบันทึกการประชุม สมุดนิเทศ สมุดบันทึกต่าง ๆ ธรรมนูญโรงเรียน ข้อตกลงต่าง ๆ สมุดงานนักเรียน ผลงานครู ผลงานนักเรียน ฯลฯ

3. ร่องรอยการปฏิบัติจริง ได้แก่ การแสดงออกต่าง ๆ ในวาระทั่ว ๆ ไป เช่น ความสะอาด มารยาท การมีระเบียบวินัยในตนเอง การมีระเบียบวินัยในหมู่คณะ วิธีปฏิบัติต่าง ๆ การเข้าประชุม การทำกิจกรรม การทำงานเป็นกลุ่ม

4. สถานที่ ได้แก่ ร้านค้า บ้านพัก โรงเรียน สถานที่ทั่วไปในบริเวณโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 6 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1.1 กล้องถ่ายภาพ ใช้บันทึกภาพสภาพแวดล้อมทั่วไป การทำกิจกรรม การทำงาน ของครู นักเรียน และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการบริหารจัดการในสถานศึกษา

1.2 เทปบันทึกเสียงขนาดเล็ก ใช้บันทึกเสียงผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับกระบวนการ บริหารจัดการสถานศึกษา

1.3 แบบสังเกต

1.4 ประเด็นการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ครู ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง มีประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล

2) ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

3) แนวทางปฏิบัติและความคิดเห็นในโรงเรียน เกี่ยวกับ หลักนิติธรรม ได้แก่ การดำเนินการ ที่มีความสอดคล้องกับระเบียบกฎหมาย นโยบาย ของทางราชการ การมีส่วนร่วม ของสมาชิก หรือตัวแทนในโรงเรียนในการกำหนดกฎระเบียบ การบริหารงาน และการดำเนินการ ตามกฎหมาย หลักการ กฎ ระเบียบ ข้อตกลงของโรงเรียน การส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากร ปฏิบัติตามกฎหมาย หลักการ กฎ ระเบียบ ข้อตกลงของโรงเรียน

4) แนวทางปฏิบัติและความคิดเห็นในโรงเรียน เกี่ยวกับ หลักคุณธรรม ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นผู้ มีคุณธรรม การสร้างความเสมอภาค

5) แนวทางปฏิบัติและความคิดเห็นในโรงเรียน เกี่ยวกับ หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การทำงานตามโครงสร้างองค์การบริหารงาน การกระจายอำนาจสู่บุคลากรระดับต่าง ๆ การสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรมีความรับผิดชอบ

6) แนวทางปฏิบัติและความคิดเห็นในโรงเรียน เกี่ยวกับ หลักความโปร่งใส ได้แก่ การดำเนินงานต่าง ๆ อย่างเปิดเผย การปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศ ให้มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน การตรวจสอบผลการดำเนินงาน การรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

7) แนวทางปฏิบัติและความคิดเห็นในโรงเรียน เกี่ยวกับ หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้บุคลากร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ในการดำเนินการต่าง ๆ การสนับสนุนการมีส่วนร่วม ในการบริหารภายในองค์กร การแสวงหาความร่วมมือ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

8) แนวทางปฏิบัติและความคิดเห็นในโรงเรียน เกี่ยวกับ หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การสร้างความตระหนัก การใช้กลยุทธ์ในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งด้านปริมาณ และ คุณภาพ การใช้เทคนิคการบริหารคุณภาพในการดำเนินการ การใช้เทคโนโลยี เพื่อการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

9) แนวทางปฏิบัติและความคิดเห็นในโรงเรียน เกี่ยวกับ การสร้างยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาอย่างรอบด้าน ได้แก่ การสร้างและดำเนินการตามกระบวนการพัฒนา กระบวนการบริหารที่เป็นระบบ การวางแผนร่วมมือกันในเครือข่าย การเพิ่มขีดความสามารถ การดำเนินงานในโรงเรียน

10) แนวทางปฏิบัติและความคิดเห็นในโรงเรียน เกี่ยวกับ การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ ได้แก่ การแสวงหาความร่วมมือทั้งในและนอกโรงเรียน การสนับสนุน ส่งเสริม ให้เกิดความร่วมมือในการเพิ่มสมรรถนะคนในองค์กร รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ

11) แนวทางปฏิบัติและความคิดเห็นในโรงเรียน เกี่ยวกับ การสร้างองค์ความรู้ อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดระบบการจัดเก็บสะสมองค์ความรู้ การสร้างแหล่งการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ การสนับสนุนให้เกิดบุคคลแห่งการเรียนรู้ การเผยแพร่องค์ความรู้

12) แนวทางปฏิบัติและความคิดเห็นในโรงเรียน เกี่ยวกับ การมีวัฒนธรรม องค์กรเพื่อการพัฒนา ได้แก่ การสร้างคุณลักษณะของบุคลากรที่จะพัฒนาสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศในระดับบุคคล กลุ่ม และสังคม ทั้งด้านพฤติกรรม ความคิด ที่เอื้อต่อการทำงาน ให้สำเร็จ การสร้างบรรยากาศในองค์กรที่เอื้อต่อความสำเร็จ การมีวัฒนธรรมที่มีคุณภาพ การส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนพฤติกรรมให้เกิด ความคงทน

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในประเด็นต่าง ๆ รายละเอียดแสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประเด็น	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
หลักนิติธรรม 1. กฎระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดขึ้นใช้ มีการดำเนินการที่มีความสอดคล้องกับระเบียบกฎหมาย นโยบายของทางราชการ 2. กฎระเบียบแนวปฏิบัติเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือตัวแทนในโรงเรียน 3. มีการบริหารงานตามกฎหมาย หลักการ กฎ ระเบียบ ข้อตกลงของโรงเรียน 4. มีการดำเนินการตามกฎหมาย หลักการ กฎ ระเบียบ ข้อตกลงของโรงเรียน 5. มีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎหมาย หลักการ กฎ ระเบียบ ข้อตกลงของโรงเรียน	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา - ครู - นักเรียน - ผู้ปกครองนักเรียน - กรรมการสถานศึกษา - นักการภารโรง - ผู้รักษาความปลอดภัย	1. การสัมภาษณ์ 2. การสังเกตการแสดงออก ในวาระต่างๆ ของครู และนักเรียน 3. ศึกษาเอกสารหลักฐาน เช่น โครงการ แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สมุดบันทึกการประชุม	1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบสังเกต 3. เทปบันทึกเสียง 4. กล้องถ่ายรูป

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเด็น	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
หลักคุณธรรม 1. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักคุณธรรม 2. การส่งเสริมสนับสนุนให้มีคุณธรรม 3. การสร้างความเสมอภาค	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา - ครู - นักเรียน - ผู้ปกครองนักเรียน - กรรมการสถานศึกษา - นักการภารโรง - ผู้รักษาความปลอดภัย	1. การสัมภาษณ์ 2. การสังเกตการแสดงออก ในวาระต่าง ๆ ของครู และนักเรียน 3. ศึกษาเอกสารหลักฐาน เช่น แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สมุดบันทึกการประชุม	1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบสังเกต 3. เทปบันทึกเสียง 4. กล้องถ่ายรูป
หลักความรับผิดชอบ 1. มีการทำงานตามโครงสร้างองค์การการบริหารงาน 2. มีการกระจายอำนาจสู่บุคลากรระดับต่าง ๆ 3. การดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องและพัฒนางาน ที่รับผิดชอบ 4. มีการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรมีความรับผิดชอบ	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา - ครู - กรรมการสถานศึกษา - นักการภารโรง - ผู้รักษาความปลอดภัย	1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาเอกสารหลักฐาน เช่น โครงสร้างการบริหารงาน โครงการ แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สมุดบันทึกการประชุม	1. แบบสัมภาษณ์ 2. เทปบันทึกเสียง 3. กล้องถ่ายรูป

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเด็น	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
หลักความโปร่งใส 1. การดำเนินงานต่าง ๆ อย่างเปิดเผย 2. มีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศ ให้มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สม่ำเสมอ 3. มีกลไกและปรับปรุงกลไกการตรวจสอบผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอน 4. มีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา - ครู - ผู้ปกครองนักเรียน - กรรมการสถานศึกษา - นักการภารโรง - ผู้รักษาความปลอดภัย	1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาเอกสารหลักฐาน เช่น แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สมุดบันทึกการประชุม รายงานโครงการ	1. แบบสัมภาษณ์ 2. เทปบันทึกเสียง 3. กล้องถ่ายรูป
หลักการมีส่วนร่วม 1. เปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ในการดำเนินการต่าง ๆ 2. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารภายในองค์กร 3. แสวงหาความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา - ครู - นักเรียน - ผู้ปกครองนักเรียน - กรรมการสถานศึกษา - นักการภารโรง - ผู้รักษาความปลอดภัย	1. การสัมภาษณ์ 2. การสังเกตการจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ของโรงเรียน 3. ศึกษาเอกสารหลักฐาน เช่น โครงการ แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สมุดบันทึกการประชุม	1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบสังเกต 3. เทปบันทึกเสียง 4. กล้องถ่ายรูป

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเด็น	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
หลักความคุ้มค่า 1. การสร้างความตระหนัก 2. การใช้กลยุทธ์ในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ 3. มีการนำผลการปฏิบัติงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4. มีการใช้เทคนิคการบริหารคุณภาพในการดำเนินการ 5. มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงานอย่างเหมาะสม	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา - ครู - นักเรียน - ผู้ปกครองนักเรียน - กรรมการสถานศึกษา - นักการภารโรง - ผู้รักษาความปลอดภัย	1. การสัมภาษณ์ 2. การสังเกตการใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงานของครูและนักเรียน 3. ศึกษาเอกสารหลักฐาน เช่น โครงการแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สมุดบันทึกการประชุม รายงานการประเมินผล การปฏิบัติงาน	1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบสังเกต 3. เทปบันทึกเสียง 4. กล้องถ่ายรูป

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเด็น	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
การสร้างยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนา อย่างรอบด้าน 1. การสร้าง และดำเนินการ ตามกระบวนการที่ ดำเนินการ ในการพัฒนา 2. มีกระบวนการบริหาร ที่เป็นระบบ 3. มีการวางแผนร่วมมือ กันในเครือข่าย อย่างหลากหลาย 4. มีการเพิ่ม ขีดความสามารถ ดำเนินงานในโรงเรียน	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ผู้ช่วยผู้บริหาร สถานศึกษา - ครู - กรรมการสถานศึกษา	1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาเอกสาร หลักฐาน เช่น โครงการ แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สมุดบันทึกการประชุม	1. แบบสัมภาษณ์ 2. เทปบันทึกเสียง 3. กล้องถ่ายรูป 4. สมุดบันทึก
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 1. การแสวงหา ความร่วมมือทั้งใน และนอกโรงเรียน 2. การสนับสนุน ส่งเสริม ให้เกิดความร่วมมือ ในการเพิ่มสมรรถนะคน ในองค์กร 3. การมีรูปแบบเครือข่าย ความร่วมมือ ที่หลากหลาย	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ผู้ช่วยผู้บริหาร สถานศึกษา - ครู - นักเรียน - ผู้ปกครองนักเรียน - กรรมการสถานศึกษา - นักการภารโรง - ผู้รักษาความปลอดภัย	1. การสัมภาษณ์ 2. การสังเกตการณ์ การใช้เทคโนโลยี เพื่อการปฏิบัติงานของครู และนักเรียน 3. ศึกษาเอกสาร หลักฐาน เช่น โครงการ แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สมุดบันทึกการประชุม รายงานการประเมินผล การปฏิบัติงาน	1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบสังเกต 3. เทปบันทึกเสียง 4. กล้องถ่ายรูป

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเด็น	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
การสร้างองค์ความรู้ อย่างต่อเนื่อง 1. การจัดระบบ การจัดเก็บสะสม องค์ความรู้ 2. การสร้างแหล่ง การเรียนรู้ 3. การสร้างองค์ความรู้ อย่างต่อเนื่อง 4. การสนับสนุนให้เกิด การเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้ 5. การเผยแพร่ องค์ความรู้	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ผู้ช่วยผู้บริหาร สถานศึกษา - ครู - นักเรียน - ผู้ปกครองนักเรียน - กรรมการสถานศึกษา	1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาเอกสาร หลักฐาน เช่น โครงการ แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สมุดบันทึกการประชุม แหล่งเรียนรู้ การเผยแพร่ผลงาน	1. แบบสัมภาษณ์ 2. เทปบันทึกเสียง 3. กล้องถ่ายรูป 4. สมุดบันทึก

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเด็น	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้
การมีวัฒนธรรมองค์กร เพื่อการพัฒนา 1. การสร้างคุณลักษณะ ของบุคลากรที่จะพัฒนา สถานศึกษาสู่ความเป็น เลิศในระดับบุคคล กลุ่ม และสังคม ทั้งด้าน พฤติกรรม ความคิด ที่เอื้อต่อการทำงาน ให้สำเร็จ 2. การสร้างบรรยากาศ ในองค์กรที่เอื้อต่อ ความสำเร็จ 3. การมีวัฒนธรรม ที่มีคุณภาพ 4. การส่งเสริมให้มี พฤติกรรมที่เอื้อต่อ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนพฤติกรรม ให้เกิดความคงทน	- ผู้บริหารสถานศึกษา - ผู้ช่วยผู้บริหาร สถานศึกษา - ครู	1. การสัมภาษณ์ 2. สังเกตบรรยากาศ การทำงานของครู 3. ศึกษาเอกสาร หลักฐาน เช่น โครงการ แผนกลยุทธ์ของโรงเรียน สมุดบันทึกการประชุม ข้อมูลการพัฒนา บุคลากร	1. แบบสัมภาษณ์ 2. เทปบันทึกเสียง 3. แบบสังเกต 4. กล้องถ่ายรูป

ขั้นตอนที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การตรวจสอบความตรง (Validity) ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ด้วยวิธีการ

ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูล 2 ด้าน ได้แก่

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากแหล่งที่มาของข้อมูล ที่ต่างแหล่งกันว่า ถ้าข้อมูลที่มาจากแหล่งต่างกันแล้ว ยังมีความเหมือนกัน หรือคงเส้น คงวาหรือไม่ ทั้งนี้ แหล่งที่กล่าวมา ได้แก่ แหล่งบุคคล แหล่งเวลา และแหล่งสถานที่ ร่องรอย การปฏิบัติจริง หลักฐานการปฏิบัติงานต่าง ๆ

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช่วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และศึกษาเอกสาร หลักฐาน สิ่งพิมพ์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์เอกสาร หลักฐาน สิ่งพิมพ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสรุปอุปนัย

ขั้นตอนที่ 8 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับประเด็นที่ศึกษา โดยการสรุปพรรณนา และยกคำพูดข้อความของบุคคล หรืออื่น ๆ ประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. สรุปข้อมูลการสังเคราะห์เอกสาร ที่ใช้เป็นกรอบแนวทางในการศึกษาตามขั้นตอนที่ 1 ดังต่อไปนี้ คือ หลักธรรมาภิบาลที่ใช้ในโรงเรียน อันประกอบด้วย

หลักนิติธรรม ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 1. กฎระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดขึ้นใช้ มีการดำเนินการที่มีความสอดคล้องกับระเบียบกฎหมาย นโยบายของทางราชการ 2. กฎระเบียบ แนวปฏิบัติเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือตัวแทนในโรงเรียน 3. มีการบริหารงานตามกฎหมาย หลักการ กฎ ระเบียบ ข้อตกลงของโรงเรียน 4. มีการดำเนินการตามกฎหมาย หลักการ กฎ ระเบียบ ข้อตกลงของโรงเรียน 5. มีการส่งเสริม สนับสนุน ให้นุคลากรปฏิบัติ ตามกฎหมาย หลักการ กฎ ระเบียบ ข้อตกลงของโรงเรียน

หลักคุณธรรม ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 1. การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม 2. มีการส่งเสริมสนับสนุนให้เป็น ผู้มีคุณธรรม 3. การสร้างความเสมอภาค

หลักความรับผิดชอบ ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 1. มีการทำงานตามโครงสร้างองค์กร การบริหารงาน 2. มีการกระจายอำนาจสู่บุคลากรระดับต่าง ๆ 3. มีการสนับสนุนส่งเสริม ให้นุคลากรมีความรับผิดชอบ

หลักความโปร่งใส ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 1. มีการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างเปิดเผย 2. มีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศ ให้มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สม่ำเสมอ 3. มีกลไกและปรับปรุงกลไก การตรวจสอบผลการดำเนินงานในทุกขั้นตอน 4. มีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 1. เปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม ในการดำเนินการต่าง ๆ 2. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารภายในองค์กร 3. แสวงหาความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

หลักความคุ้มค่า ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 1. การสร้างความตระหนัก 2. การใช้กลยุทธ์ในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ 3. มีการใช้เทคนิคการบริหารคุณภาพในการดำเนินการ 4. มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน อันประกอบด้วย

หลักการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างรอบด้าน ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 1. การสร้าง และดำเนินการตามกระบวนการทัศน์ในการพัฒนา 2. มีกระบวนการบริหารที่เป็นระบบ 3. มีการวางแผนร่วมมือกันในเครือข่ายอย่างหลากหลาย 4. มีการเพิ่มขีดความสามารถ การดำเนินงานในโรงเรียน

หลักการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 1. การแสวงหาความร่วมมือทั้งในและนอกโรงเรียน 2. การสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการเพิ่มสมรรถนะคนในองค์กร 3. การมีรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือที่หลากหลาย

หลักการสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 1. การจัดระบบการจัดเก็บสะสมองค์ความรู้ 2. การสร้างแหล่งการเรียนรู้ 3. การสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง 4. การสนับสนุนให้เกิดการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 5. การเผยแพร่องค์ความรู้

หลักการมีวัฒนธรรมองค์กรเพื่อการพัฒนา ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ 1. การสร้างคุณลักษณะของบุคลากร ที่จะพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศในระดับบุคคล กลุ่ม และสังคม ทั้งด้านพฤติกรรม ความคิด ที่เอื้อต่อการทำงานให้สำเร็จ 2. การสร้างบรรยากาศในองค์กรที่เอื้อต่อความสำเร็จ 3. การมีวัฒนธรรมที่มีคุณภาพ 4. การส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนพฤติกรรมให้เกิดความคงทน

2. สรุปข้อมูลของแต่ละโรงเรียนที่ได้จากการศึกษา ปรากฏการณ์ การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามกรอบที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร จากโรงเรียนที่มีผลการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับที่เป็นสนามวิจัย

3. นำข้อมูลที่สรุปได้จากการศึกษา ปรากฏการณ์ การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาที่ยั่งยืน ของทั้งสองโรงเรียน มาสร้างเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย หลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม คุณธรรม ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า และประกอบด้วย หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน 4 หลัก ได้แก่ การใช้ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างรอบด้าน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง การมีวัฒนธรรมองค์กรเพื่อการพัฒนา

ตอนที่ 4 ตรวจสอบรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม

ตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1. กำหนดวัตถุประสงค์การสนทนากลุ่ม

วัตถุประสงค์การสนทนากลุ่มในครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยนำข้อมูลที่ได้ไปปรับรูปแบบให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่มเป็น 3 ส่วน คือ

2.1 การเปิดประเด็น เป็นการกล่าวต้อนรับ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม ขออนุญาตบันทึกเทป แนะนำผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เริ่มคำถามอุ่นเครื่อง

2.2 การเข้าสู่ประเด็น เป็นการสนทนาตามกรอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ได้สร้างขึ้น กำหนดเป็น 12 ประเด็น คือ

- 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความรับผิดชอบ 4) หลักความโปร่งใส
- 5) หลักการมีส่วนร่วม 6) หลักความคุ้มค่า 7) การใช้ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างรอบด้าน

8) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 9) การสร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง 10) การมีวัฒนธรรมองค์กรเพื่อการพัฒนา 11) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาที่ยั่งยืน และ 12) ข้อเสนอแนะอื่นในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.3 ปิดประเด็นเป็นการกล่าวสรุปผลการสนทนากลุ่ม รับฟังข้อเสนอแนะอื่น ๆ และกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

3. คัดเลือกสมาชิกในการสนทนากลุ่ม

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในครั้งนี้เป็นผู้เคยทำหน้าที่ กำลังปฏิบัติหน้าที่ หรือ มีผลงานทางวิชาการ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับการศึกษา การบริหารการศึกษา ธรรมาภิบาล หรือการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเป็นผู้ที่เต็มใจให้ความร่วมมือ ได้แก่

1. ดร.ถวิลดี บุรีกุล ผู้อำนวยการสถาบันพระปกเกล้า กรุงเทพฯ
2. ดร.ณรงค์ พิมสาร อาจารย์สถาบันเทคโนโลยีพระจุลจอมเกล้า

เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3. ผศ.ดร.มณฑป ไชยชิต หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขน

4. ดร.ไพรัช สู่แสนสุข อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
5. ดร.ศรีโสภณ มีเจริญ รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดสุโขทัย
6. ดร.ชัชภูมิ สีชมพู อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
7. ดร.แซก มุลเดช อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

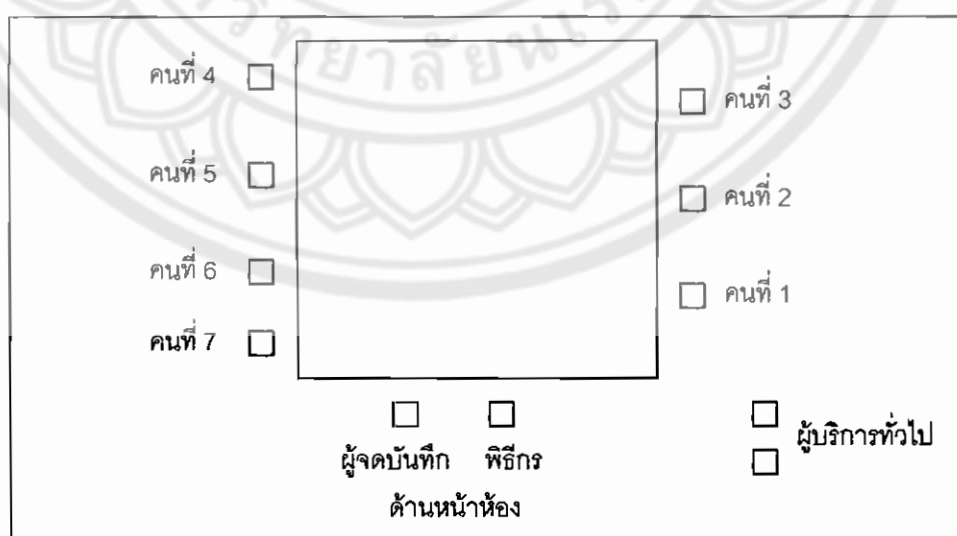
อีก 2 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรทิพย์ นาถสุภา นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2528 สาขาเศรษฐศาสตร์ อดีตอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์ ดร.ดิน ปรินทุพฤทธิ นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติประจำปี 2541 สาขารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ อดีตอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่สามารถเข้าร่วมประชุม แต่ได้กรุณาให้ความคิดเห็นเป็นจดหมาย

4. นัดหมายการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้เชี่ยวชาญที่จะเข้าร่วมสนทนากลุ่ม จากนั้นส่งหนังสือขอความร่วมมือ โดยแนบโครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับย่อ และประเด็นการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสนทนากลุ่มทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้แจ้งยืนยันการเข้าร่วมสนทนากลุ่มทางโทรศัพท์อีกครั้งหนึ่ง โดยผู้วิจัยนัดดำเนินการสนทนากลุ่มในวันที่ 25 ตุลาคม 2549 ณ ห้องประชุมสัตตบุษย์ ชั้น 2 โรงแรมพระนครแกรนด์วิว มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ เวลา 13.00 – 16.00 น. และได้ประชุมผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม จำนวน 4 คน ล่วงหน้า 1 สัปดาห์ เพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการ บทบาทหน้าที่ของผู้ดำเนินการแต่ละคน และประเด็นในการสนทนา เพื่อให้การสนทนาราบรื่น และต่อเนื่องกัน

5. ดำเนินการสนทนากลุ่ม

การดำเนินการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ ผู้ทำหน้าที่พิธีกร คือ ดร.ณัฐพล ชุมวรฐายี อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้บริการทั่วไป ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก บันทึกเสียง และถ่ายภาพ จำนวน 2 คน คือ ดร.สุรเจต ไชยพันธ์พงษ์ ผู้จัดการโรงเรียนไชยพันธ์พงษ์เทคโนโลยี เชียงราย และนางสาวลำจวน สุขคุ้ม นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร และผู้วิจัย ทำหน้าที่เป็นผู้จัดบันทึกการสนทนากลุ่ม คือ โดยมีแผนผังการสนทนากลุ่ม ดังภาพ 4

ภาพ 4 แผนผังการสนทนากลุ่ม

6. ถอดเทปและสรุป

หลังจากดำเนินการสนทนากลุ่มแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการถอดเทป และสรุปตามประเด็นการสนทนากลุ่ม

7. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ คือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guideline) เทปบันทึกการสนทนา รวมทั้งกล้องถ่ายรูป ประเด็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน มีวิธีการสร้าง โดยนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน มาสร้างเป็นประเด็นคำถาม

8. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยวิธีการสรุปอุปนัย (Analytic Induction)

ตอนที่ 5 นำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืน

นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสนทนากลุ่ม มาปรับรูปแบบ เพื่อนำเสนอเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาที่ยั่งยืน ฉบับสมบูรณ์